

Allemansrätten är en sedvanerätt

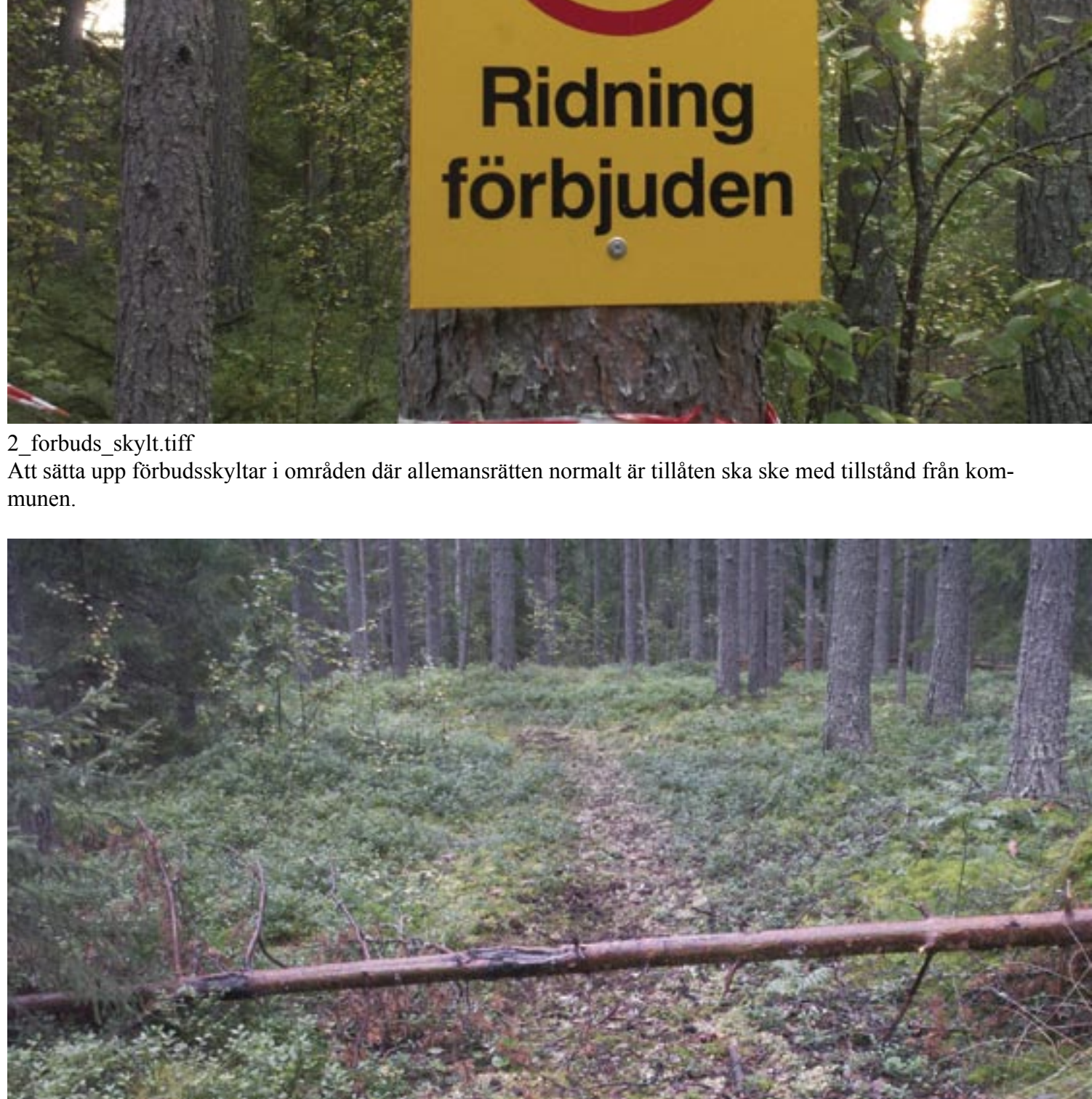
Foto: Anki Lundberg

Bildtext:

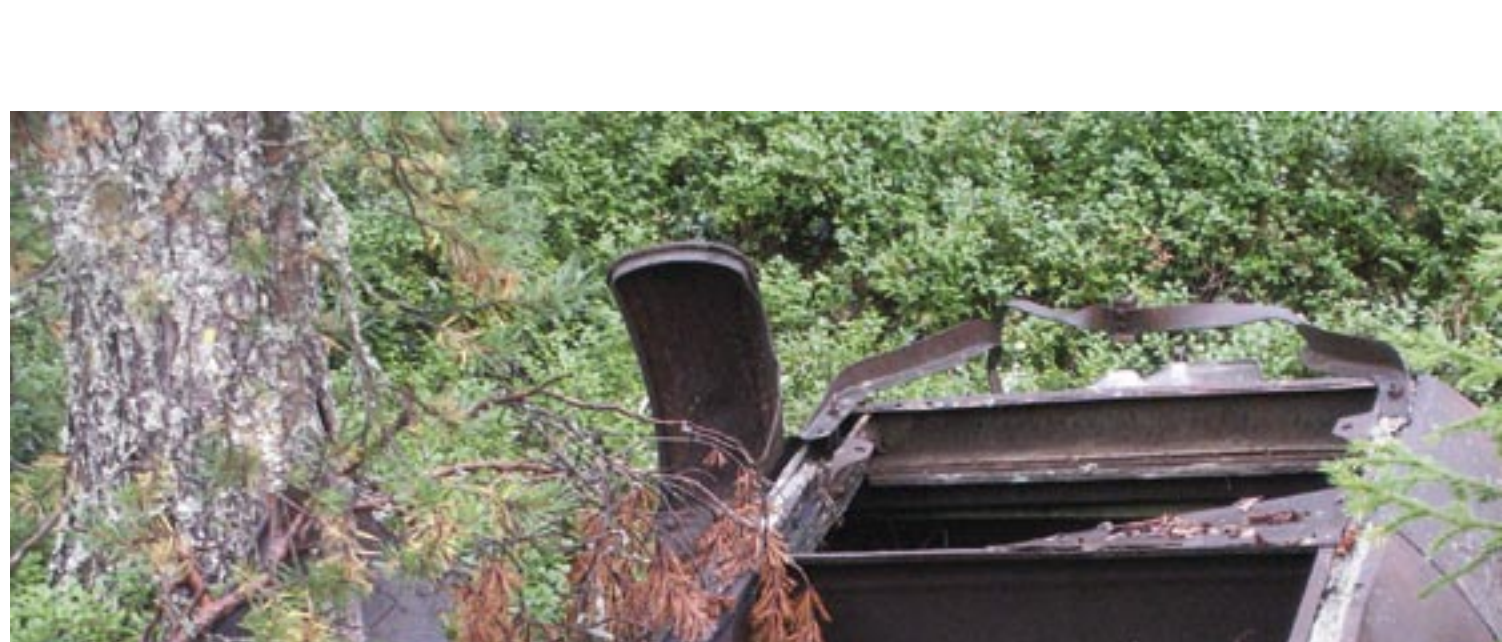
1_rodvita_band.tiff

Nej, det är ingen brottsplats. Markägaren har här markerat vart hans mark börjar. Detta område är ingen plantering, så trots platsbanden får man krypa under och plocka bär och svamp innanför dessa.

2_forbuds_skytt.tiff

Att sätta upp förbudsskyltar i områden där allemansrätten normalt är tillåten ska ske med tillstånd från kommunen.

3_sparra_av.tiff

Här har en markägare spärrat av en stig med ett träd. Här brukar folk cykla, men nu är framkomligheten sämre.

4_nedskrapning.tiff

Om markägaren använder sin skog till skrotupplag kan hon eller han bli ålagd av kommunen att röja platsen. Vassa föremål som kan skada vilda djur ska inte ligga i skogen. Läckande oljefat som dumpats i naturen är ett fall för Miljökontoret i kommunen.

Allemansrätten är en sedvanerätt

Naturturism bygger ofta på allemansrätten. Ofta sker verksamheten på egendom som arrangören inte äger. Att nyttja annans mark för kommersiellt ändamål kan bädda för konflikter. Att föra en dialog med markägaren är att föredra.

Alla har en begränsad rätt att vistas och färdas över annans mark. Den rätten medför också hänsyn mot naturen, djurlivet och markägaren. Naturvårdsverket sammanfattar allemansrätten med orden: Inte stora – Inte störöra.

Begreppet allemansrätt kom under 40-talet. I samband med 1940-års fritidsutredning, då de föreslogs åtgärder för att bereda tätorternas folk bättre möjligheter att komma ut i naturen. Det gällde att finna en lösning för att minska motsättningarna mellan markägarna och allmänheten. Lösningen blev frihet under ansvar när man vistas i naturen.

Allemansrätten i sig är ingen lag och det finns ingen lag heller som talar om vad allemansrätten innebär. Det finns dock lagar som sätter gränser för vad som är tillåtet.

Allemansrätten ger folk möjlighet att vistas i naturen och att där plocka vilda bär, blommor och svamp utan markägarens medgivande. De är även tillåtet att gå till fots, rida, cykla och åka skidor. Men utnyttjandet får inte leda till att markägaren lider nämnvärd skada eller olägenhet som till exempel att hemfriden störs. Markskador kan uppstå vid stora arrangemang eller vid återkommande verksamhet under längre tid.

Allemansrätten och kommersiell verksamhet
Enligt Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, bör organiserad verksamhet av omfattning ske med överenskommande från markägaren. Ibland uppstår problem då företag bedriver kommersiell verksamhet på någon annans mark med hänvisning till allemansrätten. Det kan gälla organiserad verksamhet som arrangeras av idrottsföreningar, friluftsföreningar eller verksamhet knutna till ridstall.

En markägare kan inte hindra folk från att vistas i naturen så länge vistelsen sker inom ramen för allemansrätten. Men en markägare behöver inte acceptera att det uppstår skador eller olägenheter vid besök på området.

På besädd åker eller skogsplantering och på tomten kan markägaren sätta upp skyltar som anger tillträdesförbud. Men skyltar som avvisar allmänheten från områden av betydelse för friluftslivet får inte finnas uppsatta utan tillstånd från kommunen.

Direkt skadegörelse eller nedskräpning kan leda till polisanmälan. Med stöd av skadeståndslagen kan ägaren av marken rikta ersättningskrav mot den som förorsakat skada genom uppsåt, vårdslöshet eller annat egenmäktigt handlande.

Naturturism utan konflikter
Att utnyttja allemansrätten kostar ingenting, däremot kan markägare begära ersättning för mer långvarig eller intensiv användning än vad allemansrätten medger. Det kan gälla parkering eller tältning under längre tid.

Allemansrätten gäller inte motorfordon. Motorfordonstrafik i terrängen är i princip förbjudet enligt terrängkörningslagen utom när det gäller jord- och skogsbruksmaskiner, eller går under rennaringens behov och om bil måste användas för att hämta upp större fällt vilt. När det gäller motortrafik på en enskild väg som inte uppbär statligt eller kommunalt underhållsbidrag är det ägaren av vägen som avgör om trafik är tillåten.

För att undvika konflikter är det lämpligt att idrottsföreningar, orienteringsklubbar, turriddningsföretag eller annan organiserad verksamhet gör en överenskommelse med markägaren.

ANKI LUNDBERG

Källa:
Naturvårdsverket, (www.naturvardsverket.se)
Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, (www.lrf.se)